

Meer informatie

Inleiding

De KOP-ROMPBOERDERIJ is in 1918 gebouwd in opdracht van de Cornelia Stichting te Beetsterzwaag. Het ontwerp voor het voorhuis werd in maart 1917 geleverd door een architect uit 's-Gravenhage (signatuur onleesbaar). De architectkeuze is verklaarbaar vanuit het perspectief dat de bestuursleden van de Cornelia Stichting dezelfde waren als die van het Bronovo Ziekenhuis in 's-Gravenhage. De stijl van het voorhuis is het best te omschrijven als een heroriëntatie op het vaderlandse stijldoorn. De schuur van de boerderij werd in februari 1917 ontworpen door de opzichter van de Cornelia Stichting de architect H. Beetsma Vrijburg, gemeente-architect te Bolsward. De boerderij ligt ongeveer ter plaatse van het v.m. nieuwe tolhuis (in 1848 op kaart aangegeven) dat later naar de overkant van de weg is verplaatst en aan de rand van de Lippenhuister Meenschar. Het woonhuis is op de weg georiënteerd met een uitbouw aan de zuidzijde, het zogenaamde zomerhuis. Een bijbehorend varkenshok is gesloopt. De boerderij is in 1984 gerenoveerd en is uitgebreid met een loopstal. De loopstal valt buiten de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

De boerderij heeft globaal een rechthoekige plattegrond met een uitgebouwd voorhuis aan de zuid-westzijde en een zgn. zomerhuis aan de zuidzijde.

De boerderij is geheel opgetrokken in miskleurige Waalklinker. Aan de detaillering van het voor- en zomerhuis is meer zorg besteed; de voor- en zijtopgevels hebben vlechtingen afgedekt met een platte laag, waarover een rollaag en zandstenen sluit- en aanzetstukken. De geprofileerde gootlijst rust op houten klossen. Alle meerruitsvensters zijn onder een getoogde rollaag met een gemetseld trommelveld en hebben luiken voor de onderramen waarop een zandlopermotief is geschilderd. Het voorhuis bestaat uit een bouwlaag met kapverdieping onder zadeldak; het opgaand muurwerk van de zomerwoning is lager en onder zadeldak; de schuur heeft een schilddak; alle dakschilden zijn belegd met rode gegolfde friese pannen. De uileborden van de schuur zijn van het Friese Woudentype. Op de nokhoek van het voorhuis staat een schoorsteen met door siermetselwerk verlevendigde rookmond en een dekbord bekrond met smeedwerk. Op het zuidelijke dakschild een tweede schoorsteen zonder dekbord en twee kajuiten. Ook op het noordelijke dakschild van het voorhuis bevindt zich een kajuit. Het voorhuis heeft een krimp aan de zuidzijde, waarin een opgeklampte rondboogdeur; op de rechter muurdam een gedenksteen met opschrift: GEBOUWD / 1918 //. In de zuidgevel is een zesruits hallicht. In de zuidgevel van het voorhuis een meerruits H-venster. In de westgevel zijn vier meerruits kruisvensters; de twee in de geveltop staan iets dicht bij elkaar en zijn kleiner dan de vensters in de eerste bouwlaag. De noordgevel heeft een kruisvenster.

Het zomerhuis aan de zuidzijde van de boerderij heeft een portaal met een rondboogpoort met trekstang; rechts ervan een zesruitsvenster met luik van de bergplaats; de oostgevel is blind. In het portaal is een paneeldeur met zesruits H-vensters aan weerszijden; in de geveltop een zesruitsvenster. De westgevel heeft twee lichtopeningen: de linker is een zesruits met luik en de rechter in het portaal is negenruits.

Het exterieur van de schuur is ongewijzigd: aan de zuidzijde is een dubbele deur, thans een inpandige garage en vier getoogde, ijzeren negenruits schuurramen; op de zuidoosthoek van de schuur zijn dubbele inrijdeuren, vijf stalramen en een staldeur met zijlichten; in de noordgevel 13 getoogde, ijzeren koeruitjes; in de oostgevel een opgeklampte rondboogstaldeur en een tweelichtvenster, elk achtruits met luiken waarop een zandlopermotief en een wc-raampje. De omlopende dakgoot rust op uitgemetselde klossen.

Het interieur van de boerderij, van zowel het voorhuis als het zomerhuis en de schuur, is structureel gaaf. In de schuur zijn onder meer het kleine koehuis waarin de paardestallen met ruif en het koehuis met een privaat aanwezig. De vloer van het zomerhuis en de gang zijn betegeld; tussen de dragende muren scheibogen. De kozijnneuten, dorpels en de aantrede

van de trap in hardsteen; de trap is oorspronkelijk, evenals alle paneeldeuren; de overloop op de verdieping krijgt indirect daglicht door een kajuit met gebogen plafond; het spekhok met ijzeren deur is aanwezig. De indeling van het woonhuis is ongewijzigd, sommige ruimten zijn van functie veranderd. Twee voorkamers met een hoekhaard, waarvan de ene in baksteen en de ander in natuursteen is uitgevoerd, oorspronkelijke eenvoudige plafonds en een kastenwand.

Waardering

De boerderij v.h. Velde van de Cornelia Stichting uit 1918 is van cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- wegens haar plaats in de geschiedenis van de architectuurgeschiedenis als exponent van de vaderlandse rustieke stijl;
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp;
- vanwege de zeer hoge mate van architectonische gaafheid van het exterieur;
- vanwege de hoge mate van architectonische gaafheid van het interieur;
- vanwege de redelijke mate van visuele gaafheid in relatie tot het landschap en de situering aan de weg;
- vanwege de stilistische zeldzaamheid in de provincie Friesland.

